

Prawosławne zwyczaje bożonarodzeniowe

Cerkiew Prawosławna nadała szczególnie bogatą oprawę liturgiczną i obrzędową temu wielkiemu świętu. Do Świąt Bożego Narodzenia przygotowuje nas trwający czterdzieści dni post, rozpoczynający się 14/27 listopada, w dniu poświęconym pamięci Świętego Apostoła Filipa i stąd nazywany Filipowym. Poczynając od święta ofiarowanie Najświętszej Marii Panny rozbrzmiewa śpiew „Christos raždżajetsia”. Wprowadzający w nastrój zbliżającego się święta. Boże Narodzenie poprzedzają dwie przygotowane niedziele poświęcone: Praojcom i ojcom czyli bogobojnym mężom Starego Testamentu wierzących w przyjście Mesjasza oraz przodkom Jezusa Chrystusa. Przedświąteczne dni zaczyna wigilijny dzień zwany soczelnikom. Jest to dzień ścisłego postu. Rano odprawia się, w tym dniu tak zwane wielkije czasy. Następnie odprawia się wieczernię połączoną z Liturgią Świętego Bazylego Wielkiego. Przed świętami Bożego Narodzenia powinniśmy przystąpić do sakramentu spowiedzi i przyjąć Święte Priczastie.

Boże Narodzenie łączy w sobie tradycje chrześcijańskie z pogańskimi. Do obrzędów związanych z narodzinami Jezusa Chrystusa dołączono pogański kult zmarłych. Podczas Wigilii jemy niemal w milczeniu. Resztki Wigilii pozostawiamy na noc, aby duchy naszych zmarłych mogły z nich skorzystać. Zawsze przygotowujemy wolne nakrycie na stole dla niezapowiedzianego gościa. Przygotowujemy dwanaście potraw. Są to głównie dania rybne. Niektóre z tych dań to: kutia z orzechami i bakaliami, barszcz z uszkami, pierogi z kapustą i grzybami, karp w galarecie, zupa rybna. Najbardziej charakterystyczne jest dzielenie się prosforą. Pod obrus znajdujący się na stole, kładziemy siano, na pamiątkę, że Jezus Chrystus narodził się w żłobie. Sama Wigilia jest świętem rodzinnym, każda rodzina stara się ją spędzić w najbliższym gronie. Wieczernię wigilijną rozpoczynamy modlitwą. Po podzieleniu się prosforą składamy sobie świąteczne życzenia. W czasie wieczery śpiewamy kolędy sławiące narodzenie Zbawiciela. W nocy idziemy do cerkwi.

Rankiem następnego dnia rodzina zbiera się na świątecznym śniadaniu, które rozpoczynamy modlitwą. Po południu idziemy do cerkwi na wieczernię. Po powrocie do domu odwiedzają nas krewni. Po domach chodzą kolędnicy sławiący dobrą nowinę. Mają ze sobą gwiazdę lub szopkę. Drugiego dnia świąt idziemy do cerkwi na świąteczną liturgię.

Tradycyjnie w święta Bożego Narodzenia zarówno w cerkwiach jak i w domach ustawia się choinki. Cerkiew Prawosławna nadała drzewku i ozdobom głębszy sens. Zielone gałęzie wskazują na fakt, że natura ludzka jest sama w sobie bezsilna i bezowocna, tylko w Jezusie Chrystusie jest zdolna ożyć i przynieść duchowy plon. Wiecznie zielone drzewko symbolizuje przywrócenie w Chrystusie życie wieczne. Płomień świec ustawionych na choince oznacza światłość Prawdy Chrystusowej, która rozprasza mroki grzechu.

W okresie Bożego Narodzenia rozbrzmiewają kolędy. Nazwa pochodzi od łacińskiego słowa calandae i oznacza początek nowego roku. Kolęda to zarówno pieśń jak i obrzęd, obecnie głównie obchodzenie domów z gwiazdą. Kolędy w prostej i zrozumiałej formie przedstawiają radosne wydarzenia Bożego Narodzenia, spełnienie starotestamentowych prorocत्व i znaków. Cerkiew Prawosławna w Polsce zna około stu kolęd, które wraz ze wszystkimi obrzędami i zwyczajami przybliżają wielką tajemnicę Bożego Narodzenia i czyni głębszym jego przeżycie. Do najpopularniejszych kolęd należą: „W stanie Ijudiejskiej”, „Rożdżiestwo Christowo” i „Diwnaja Nowina”.

Święta Bożego Narodzenia pozwalają nam odkryć historię narodzin Zbawiciela. Święto to znane jest i obchodzone w całym chrześcijaństwie. W Cerkwi Prawosławnej zaliczane jest do liczby dwunastu wielkich świąt – „dwunadziesiątych” oraz nieruchomych, stale obchodzonych 7 stycznia. Ustanowione zostało na pamiątkę narodzenia Jezusa z Marii Panny w Betlejem Judejskim. Przepowiedziane przez proroków i oczekiwane przez wielu sprawiedliwych ludzi Starego Testamentu. Narodzenie Mesjasza nastąpiło „gdy nastąpiła pełnie

czasu, gdy dojrzało w ludziach nieprzeparte pragnienie uwolnienia się od grzechu i śmierci. Syn Boży „który jest odbłaskiem chwały Ojca i odbiciem Jego Istoty” przyszedł ku tym, których stworzył na swój obraz i podobieństwo. Przyszedł jako prawdziwa światłość do ludzi dotychczas „pogrążonych w ciemnościach i mroku”. Swój ludzki los zapragnął połączyć z losem każdego z nas, zwłaszcza poniżonego, skrzywdzonego i zagubionego w świecie. Chciał przypomnieć i przywrócić nam utracone podobieństwo Boże, „wykupić abyśmy mogli otrzymać przybrane synostwo”. Zniżając się do naszej ludzkiej małości stał się widowym znakiem przebaczącej miłości Bożej do stworzenia i znakiem wielkości człowieka i jego rzeczywistego posłania.

Boże Narodzenie jest faktem historycznym. Na stronicach Ewangelii utrwalone zostały szczegółowo okoliczności tego wydarzenia, spis ludności i przyjazd Św. Józefa i Najświętszej Marii Panny z Nazaretu do Betlejem, narodziny Jezusa w stajence, pokłon pasterzy, obrzezanie, hołd złożony przez mędrców ze Wschodu i ucieczka do Egiptu. (Mt 1, 18-25, 21-23, 2, 13-15; Łk 2, 1-7, 8-21)

Święta Bożego Narodzenia to z całą pewnością jedno z najwspanialszych wydarzeń w roku. Poprzedzający je post pozwala nam przemyśleć pewne sprawy i pogodzić się ze wszystkimi. Bardzo ważne jest, aby w pędzie cywilizacyjnym nie zapominać o tradycjach cerkiewnych i przekazywać je pokoleniom potomnym.

Opracowała: Tamara Fiedoruk